

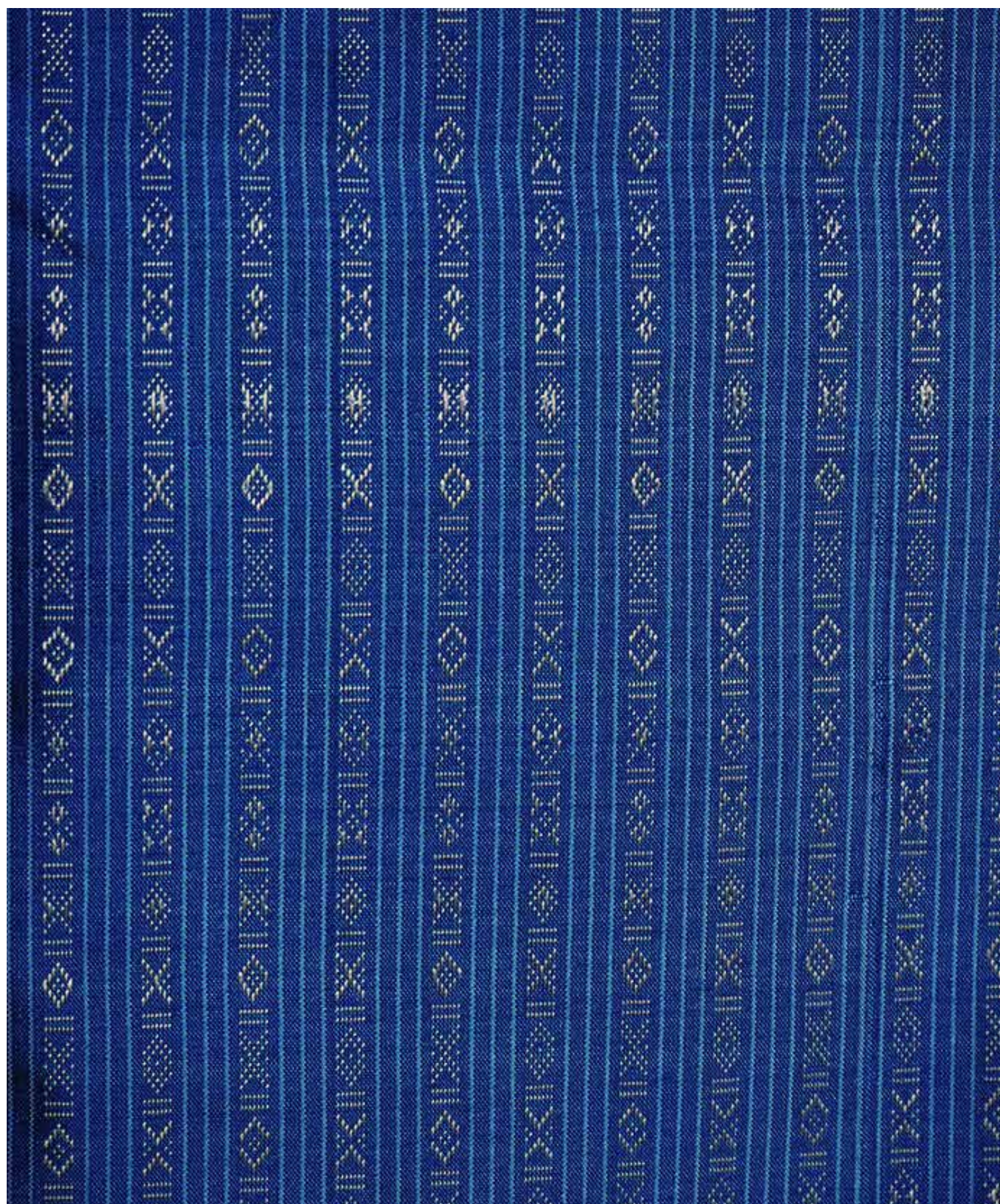
ทายาทศิลปหัตถกรรม ประจำปี 2564

นางสุภาวดี อุดมเดชาเวทย์

อายุ 52 ปี

ประเภทเครื่องทอ (ผ้าทอลายยกมุก)

จังหวัดนครพนม

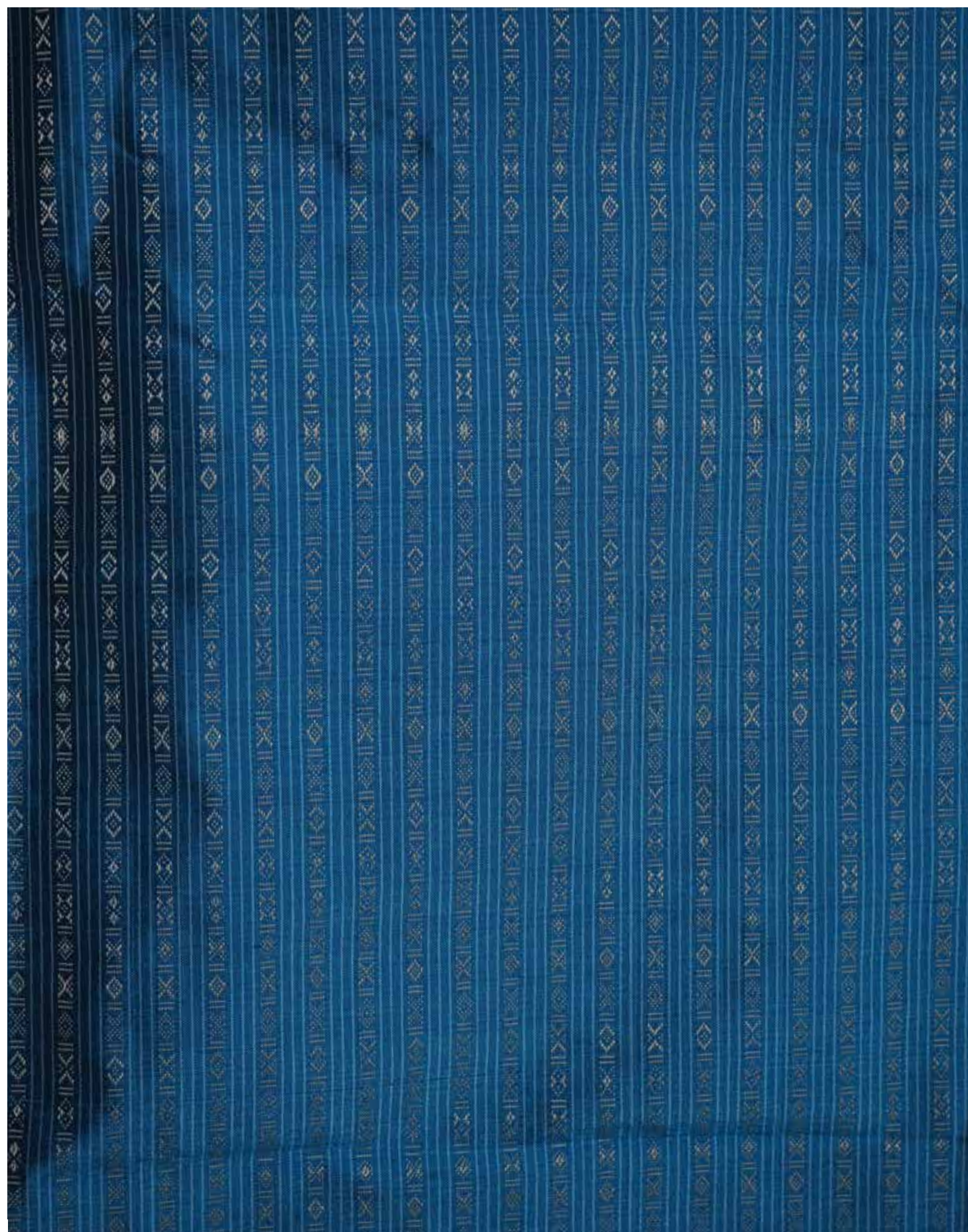
การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นางสุภาวดี อุดมเดชาเวทย์ เริ่มเรียนรู้การทอผ้าลายยกมุกจาก “คุณแม่วงเดือน อุดมเดชาเวทย์” ซึ่งเป็นครูทอผ้าในโครงการส่งเสริมศิลปาชีพ มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์ อำเภอนาหว้า ที่ได้ถ่ายทอดศาสตร์แห่งการทอผ้าลายยกมุกโบราณให้กับนางสุภาวดี และด้วยพื้นฐานมีความรู้และทักษะการทอผ้าทั้งผ้าไหม และผ้าฝ้ายอยู่แล้วจากความทรงจำที่เห็นคนเฒ่าคนแก่ทอผ้ามาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ตั้งแต่กระบวนการทำเส้นไหม การฟอกย้อม การมัดหมี่ ตลอดจนการทอผ้า เมื่อได้รับการถ่ายทอดการทอผ้าลายยกมุก จึงได้มุ่งมั่นเรียนรู้และฝึกฝนอย่างตั้งใจจนมีทักษะความชำนาญสืบทอด “การทอผ้าลายยกมุก” เอกลักษณะผ้าทอลายโบราณประจำท้องถิ่น จังหวัดนครพนม มรดกทางภูมิปัญญาที่มีอยู่แต่ดั้งเดิม และสามารถสร้างรายได้เลี้ยงชีพแก่คนในชุมชนมาจนถึงในปัจจุบันเป็นเวลากว่า 16 ปี

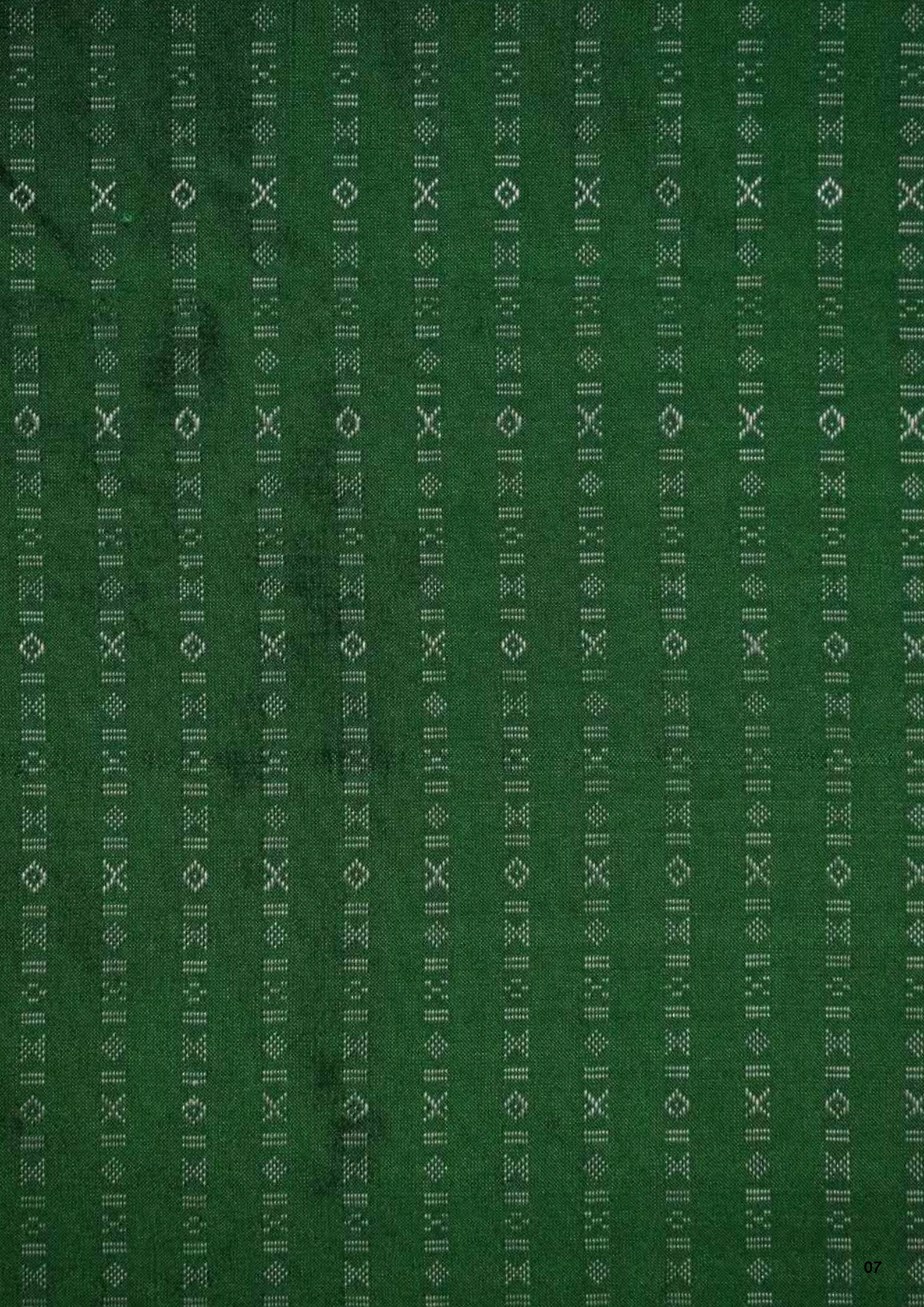
ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

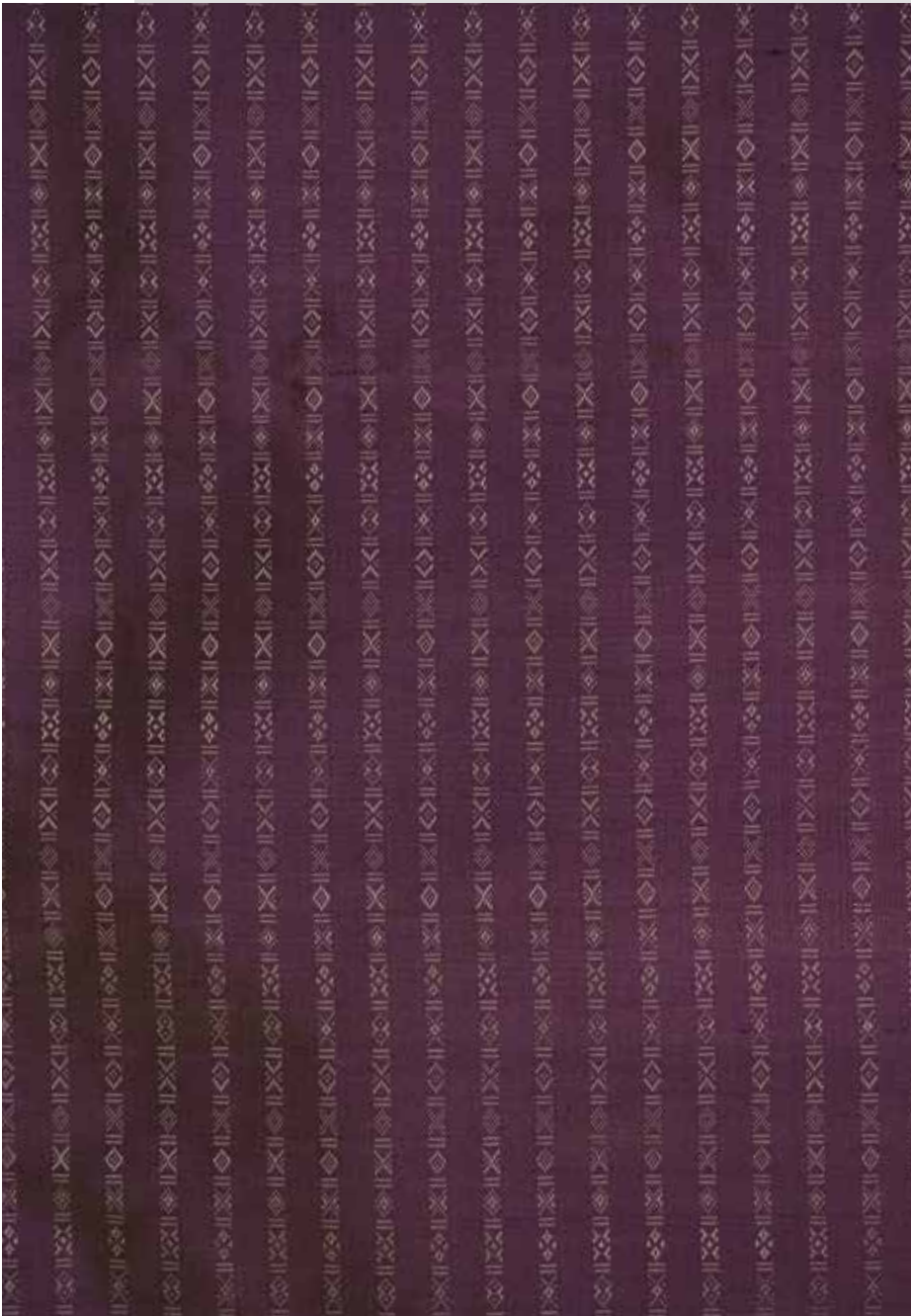
ผ้าลายยกมุก มีทั้งผ้าไหม หรือผ้าฝ้าย เป็นผ้าทอลายโบราณเอกลักษณ์ประจำจังหวัดนครพนม ซึ่ง แต่เดิมเป็นผ้าลวดลายโบราณตั้งแต่อาณาจักรศรีโคตรบูรณ ทั้งฝั่งประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่บรรพบุรุษสั่งสมกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน เป็นผ้าที่มีลวดลายเอกลักษณ์เป็นหนึ่งในลายผ้าโบราณประจำถิ่นที่มีการทอกันมากในแถบอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

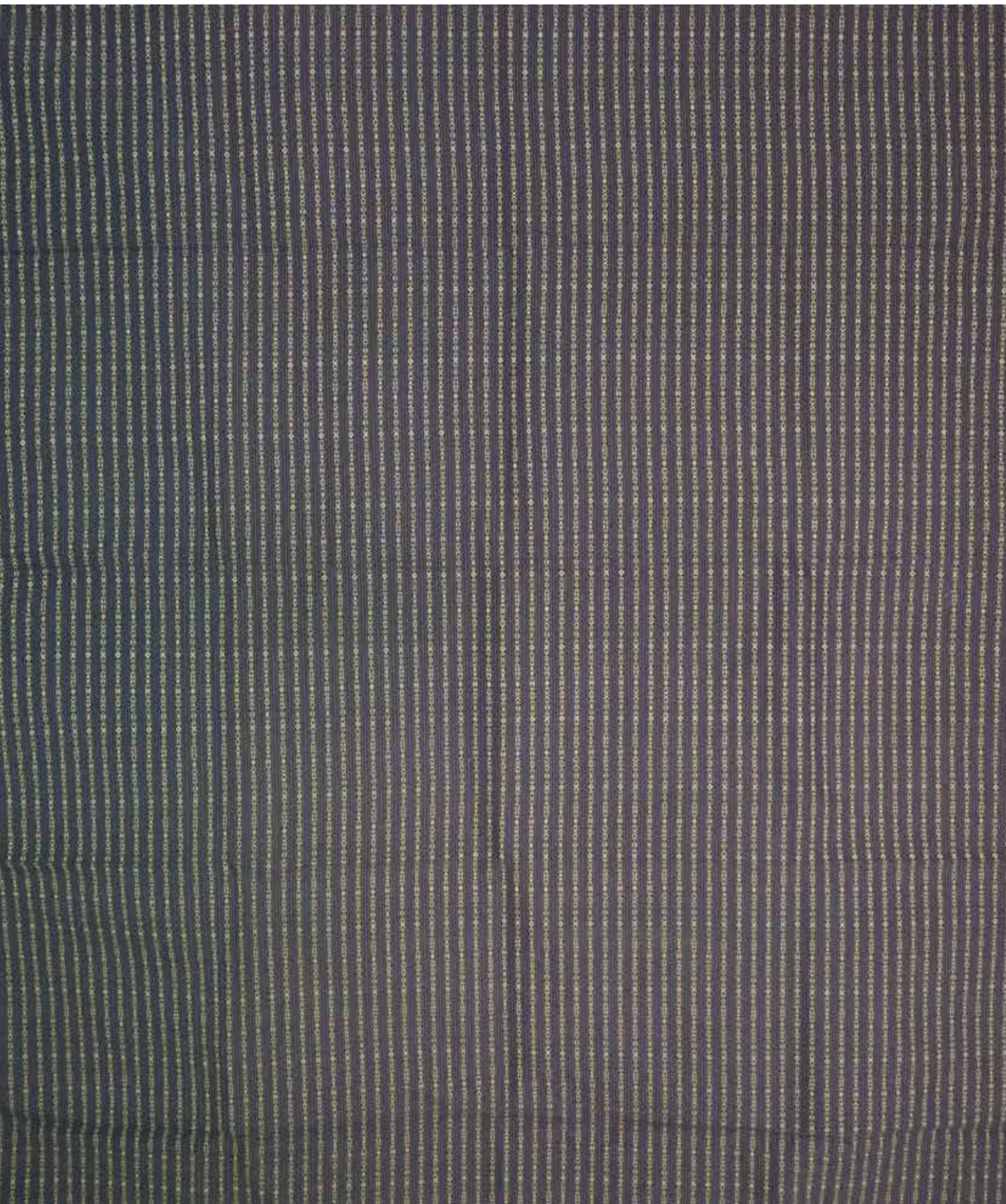

นางสุภาวดี เป็นช่างทอผู้มีทักษะฝีมือการทำงานผ้าทอลายยกมุกในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมเส้นไหม โดยมีความชำนาญในการเตรียมเส้นไหมทั้งการเตรียมเส้นไหมพุ่ง และการเตรียมไหมเครือ (ไหมเส้นยืน) โดยการคันหูกหรือคันเครือ การย้อมสีเคมีและสีธรรมชาติ ทั้งการย้อมไหม และการย้อมผ้า โดยมีความรู้ทักษะการย้อมที่ให้สีสดติดคงทน สวยงาม การย้อมสีธรรมชาติ ได้แก่ การย้อมคราม การย้อมสีจากเปลือกไม้ต่าง ๆ เป็นต้น

เอกลักษณ์ความโดดเด่นในการทอผ้าสวดลาย “มุก” ดั้งเดิม ตามแบบ
อย่างลายผ้าโบราณของจังหวัดนครพนม มีลักษณะเป็นลายขวาง
รอบตัวเป็นลายดอกสีขาว ส่วนตัวลายจะขึ้นอยู่กับความชำนาญและ
ฝีมือของช่างทอที่ได้รับการถ่ายทอดตามภูมิปัญญาที่ตกทอดมาจาก
ปู่ย่าตายาย มีทั้งลายดอกเล็ก และดอกใหญ่คล้ายกับมุกที่เป็นเครื่อง
ประดับ บางลายมีลักษณะเป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่วคล้ายหน้ามุกของ
โบสถ์ นอกจากนั้นยังคงความซับซ้อนในการทอตามแบบฉบับดั้งเดิม
โดยเฉพาะการคั่นและเก็บลายดอก ซึ่งต้องใช้เวลาถึง 6-7 วัน

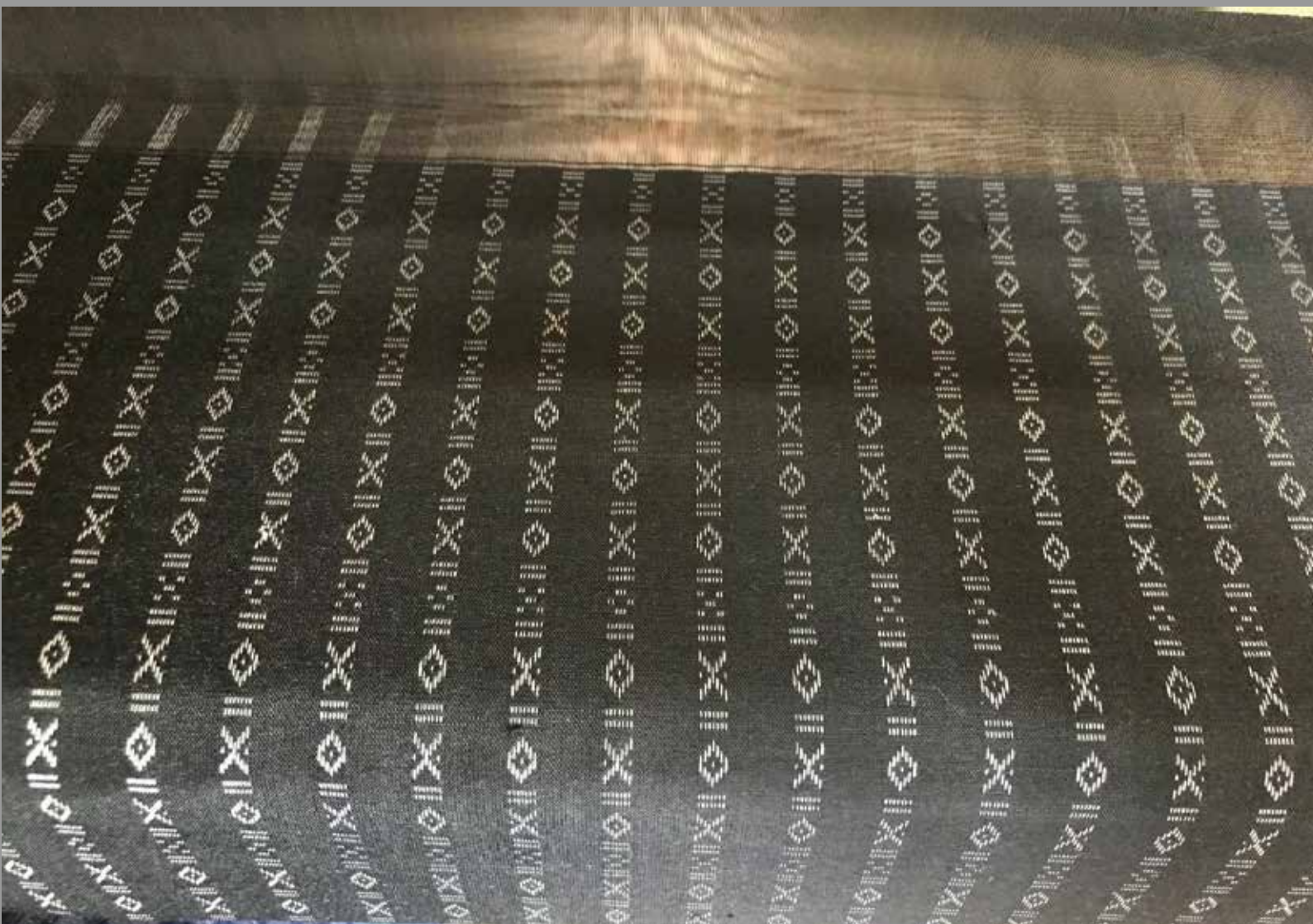

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

ด้วยทักษะความเชี่ยวชาญในการทอผ้าทั้งเทคนิคมัดหมี่ และยกมุกเป็น
อย่างมาก ทำให้นางสุภาวดี สร้างสรรค์ผลงาน ผ้าทอผ้าลายยกมุกได้อย่าง
ประณีต งดงาม ทั้งการทอลายยกมุกแบบโบราณดั้งเดิม และลวดลายที่มี
การประยุกต์ให้มีขนาดเล็กละเอียดมากยิ่งขึ้น
ยิ่งสร้างสรรค์ให้เกิดความงดงามมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ การเลือกใช้สีสันทับคู่กันของเส้นไหม และเส้นฝ้ายทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน สีสันทองเส้นไหมเหลื่อมซ้อนกันทำให้ผลงานดูโดดเด่น สะดุดตา ทำให้ผลงานผ้าทอลายกมุก ฝีมือนางสุภาวดีนั้น มีความงาม ยิ่งชั้นกว่าผ้าลายกมุกดั้งเดิมในอดีตอย่างน่าประทับใจ

การพัฒนาสร้างสรรค์ปรับเปลี่ยนยุค หรือต่อยอดผลงานด้วยแนวคิดใหม่ ๆ

การสืบสานต่อภูมิปัญญาผ้าทอลายยกมุก ในรุ่นของนางสุภาวดี มีการพัฒนาลวดลายให้มีความสวยงามและละเอียดมากขึ้น โดยประยุกต์ดอกลายมุกให้มีขนาดเล็กลง เพื่อให้สอดคล้องกับความนิยมของผู้ใช้ในยุคปัจจุบันมากขึ้น

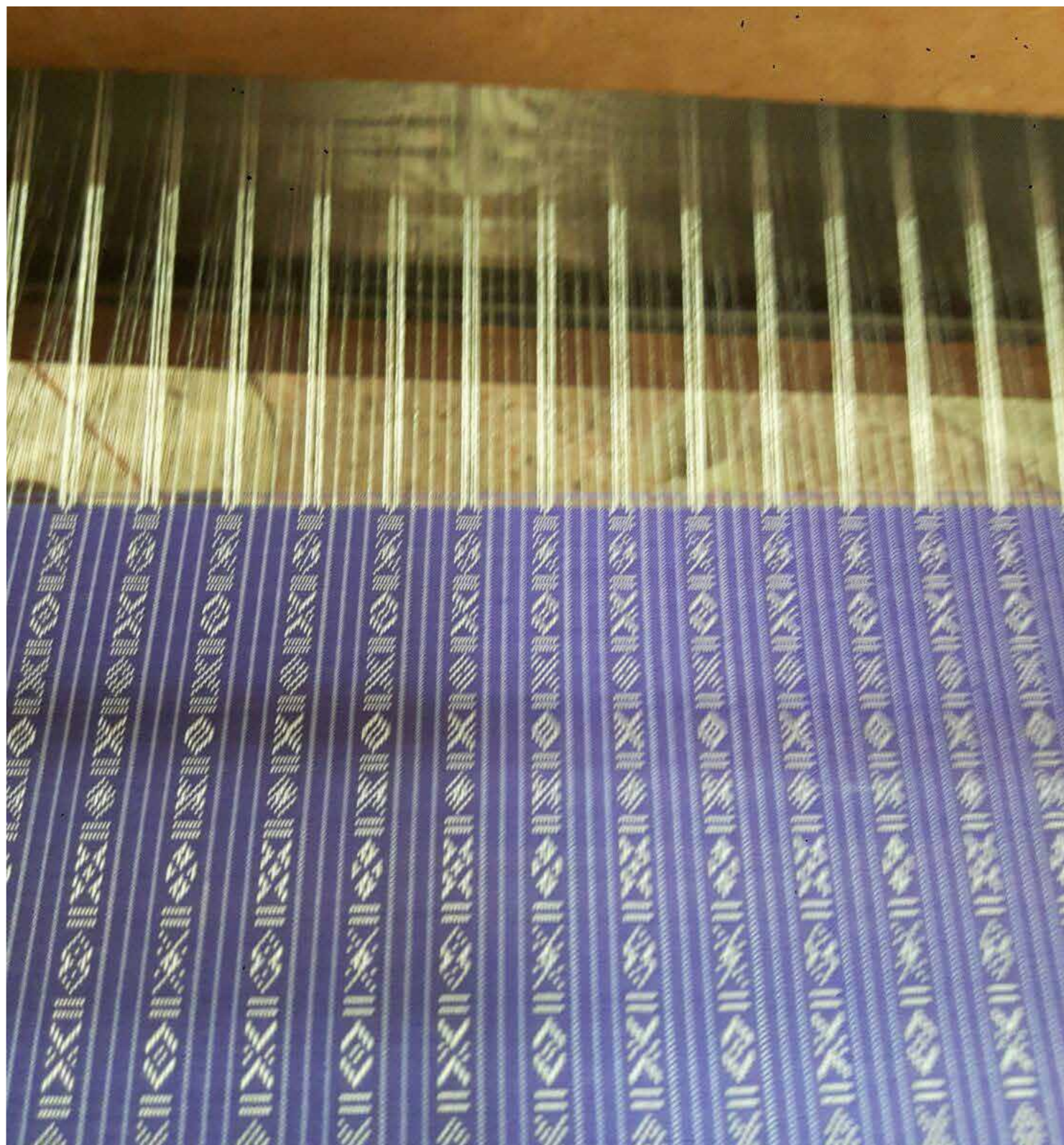
ตลอดจนการพัฒนาปรับปรุงด้านการให้โทนสี ปรับให้มีความหลากหลายโทนสี จากเดิมผ้าลายมุกจะมีลักษณะดอกขาวพื้นดำหรือกรมเท่านั้น โดยปรับเปลี่ยน ใช้สีย้อมจากธรรมชาติหรือไม้มงคลมากขึ้น เช่น สีนํ้าเงินจากต้นคราม สีเขียว จากเปลือกไม้มะหาด สีนํ้าตาลจากไม้ราชพฤกษ์ ทำให้ผ้ามีความงดงามสัมพันธ์ กับรูปแบบอื่นของผ้าพื้นเมืองในชุมชนนาหว้า ผลงานผ้าทอลายมุกจึงสามารถ สร้างคุณค่า ความงดงาม ได้หลากหลายอารมณ์ยิ่งขึ้น

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

นางสุภาวดี ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมอนุรักษ์สืบสานผ้าทอลายโบราณประจำพื้นถิ่น ไม่หายสูญหายไปตามกาลเวลา และยังทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้กระบวนการสร้างสรรค์ผ้าลายยกมุก ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน และดูงานต่างๆ และตั้งมั่นว่า ตลอดระยะเวลาของการประกอบอาชีพทอผ้า มีความหวัง ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า จะถ่ายทอดองค์ความรู้ในงานทอผ้ายกมุก ให้กับสมาชิกในครอบครัว ชุมชน คนรุ่นใหม่ รวมทั้งกลุ่มอาชีพอื่น เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้เรียนรู้ถึงความเป็นมา คุณค่า มรดกทางภูมิปัญญา ที่มีอยู่เดิมนั้นไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา

"เท่าที่ยังมีกำลังร่างกาย การทอผ้าถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่มีความภาคภูมิใจ จะขอสืบสานผ้ายกมุก สืบทอด รักษาภูมิปัญญา ผ้าประจำจังหวัดนครพนมต่อไป ไม่ให้สูญสิ้นไปตามกาลเวลา"

เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ

- ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับห้าดาว (ผ้าไหมลายยกมุก) ปี พ.ศ.2559 และ 2562
- ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับห้าดาว (ผ้าฝ้ายยกมุก) ปี พ.ศ.2562
- ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับห้าดาว (ผ้าฝ้ายย้อมคราม) ปี พ.ศ.2562

องค์ประกอบประวัติบุคคล

ที่อยู่ : 132/23 หมู่ 1 ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 48180

โทรศัพท์ : 08-00518024